

COBLES I JAZZ

Albert Arbós

sims, establiments en els quals l'arquitecte ha fet arquitectura. M'explico: l'artista ha conjuminat materials, colors, formes, dissenys, referències culturals personals per donar una unitat formal a l'establiment. Té mèrit això. Per exemple: «Espais», una galeria d'art nova en què s'ha aconseguit una atmosfera neutre jugant, únicament, amb el blanc de les parets i el negre continu del paviment; en surt guanyant l'art. El «Nummulit» dels arquitectes: Birlulés, Cabré i Romans; és el bar de moda a Girona i, per mi, el paradigma del que cal fer a l'hora d'instalar un comerç. Té elements que m'encanten; per exemple, l'estucat de color blauet de les parets o la mitja volta que unifica els dos espais de l'interior: el pròpiament bar i el de joc (billar). M'agrada entrar-hi com si fos a un cinema de reestrena (referència cultural a un espai lúdic) i, segurament, m'agradarà parlar-hi amb tu ben aviat, bonica.

Bé, plego, crec que si en els diaris hi hagués crítica dels nous locals comercials o, si vols, de les arquitectures extramurs dels plans generals, de la mateixa manera que hi ha crítica de cinema, gastronomia, d'art, t'hauria fet arribar els retalls i no m'hauria excedit en coses i temes que ben aviat podràs palpar.

Una forta abraçada i bon viatge de retorn.

Observo una fotografia de la Principal de Banyoles (temporada 1932-33), en "formació de jazz", diu el peu de la fotografia. Em recorda, immediatament, les primeres orquestres de jazz a Nova Orleans: secció de trompetes, trombó, saxos, bateria, contrabaix, violí i, fins i tot, banjo. Això és el pretext perquè ens plantejem, encara que d'una manera lúdica, els punts de contacte, les semblances, entre les cobles i les orquestres de jazz, en els seus inicis.

Els punts de coincidència entre ambdues formacions musicals són diverses; assenyalen algunes i prenem com a punt de referència unes paraules de Manel Saderra recollides per Eugeni Molero en el seu llibre titulat *Josep i Manel Saderra, músics de cobla i compositors*. Diu Saderra: "la vida d'un director de cobla que sigui plenament responsable de la seva funció és duríssima (...) les grans cobles (...) han de conrear altres gèneres: ballables i concerts clàssics". Qui no recorda quan a la festa major del poble la cobla acompanyava el Consistori a la missa solemne i, acabat "l'Ofici", altra volta a l'Ajuntament? Les orquestres de jazz del principi de segle a Nova Orleans, i, posteriorment, a St. Louis, Kansas, Nova York... feien de tot: acompanyaven enterraments; les excursions, en vaixell, pel Mississipi; el circ, i tota mena d'espectacles, especialment el ball; desfílades,

balls al camp (semblants a l'anomenada "tornaboda" que es celebra a Besalú el 4t. dia de la festa major, en què es fa una excursió als afores del poble amb ballada de sardanes).

Continua el mestre Saderra: "... cal tenir en compte els arranjaments dels ballables (constantment sorgien novetats) i les adaptacions dels temes clàssics...". Els arranjaments en el jazz eren constants: la improvisació i el domini de l'instrument era la principal virtut, base de la música estil Nova Orleans. Les adaptacions i arranjaments de principi de segle es feien en lbase als *blues*, espirituals i *ragtimes*, també s'inclouien pas dobles, marxes militars i, fins i tot, havaneres, polques i tangos.

Finalment, Saderra esmenta les dificultats ambientals: "...els llargs viatges en vehicles lents i incòmodes; els balls de nit que s'eternitzaven fins a la sortida del sol...". En aquestes dificultats esmentades per Saderra, els músics de jazz poden afegir-hi les pròpies de la seva raça i les discriminacions que per això sofrien. Duke Ellington va compondre les seves millors peces en els viatges en tren i autobús. La majoria dels músics treballaven de dia en una altra feina: neteja-sabates, reparadors, cuiners, etc... i, de nit, músics fins a l'alba. Una bona mostra de les dificultats d'aquests primers temps queda reflectida en el llibre d'anècdotes de Pau Guanter "Rossinyol".

Aquestes són algunes pinzellades de les dificultats de dos col·lectius musicals, impulsats per un mateix esperit idealista i, encara que apartats físicament, molt semblants en la seva quotidianitat.